

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และสำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนสามเสน เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 0 2242-5900 ต่อ 5751

เรื่อง โครงการบริหารและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุในชุมชน
ผู้เรียบเรียง นายวิชาญ ทราย์อ่อน วิทยากรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานบริการวิชาการ 3 สำนักวิชาการ
ออกอากาศ มิถุนายน 2567

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับภาวะวิกฤตของโครงสร้างประชากร โดยสัดส่วนประชากรวัยสูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเนื่องสวนทางกับอัตราการเกิดใหม่ของประชากรวัยเด็กและประชากรวัยแรงงานที่มีจำนวนลดลง โดยในปี พ.ศ. 2566 พบว่า ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ ซึ่งมีจำนวนผู้สูงอายุมากถึง 13 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 20.08 ของประชากรทั้งหมด ในขณะที่เด็กเกิดใหม่มีเพียง 5.18 แสนคน ส่งผลกระทบต่ออนาคตของประเทศในการเผชิญกับปัญหาภาวะพึ่งพิงของผู้สูงอายุ รวมถึงปัญหาผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง ขาดผู้ดูแล ทุกฝ่ายต้องหันกลับมาให้ความสำคัญกับการดูแลผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกายและจิตใจ มิติทางด้านสังคม ด้านที่พักอาศัย รวมไปถึงเรื่องเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้กับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะมิติการดูแลผู้สูงอายุนั้นเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่จะทำให้แบ่งเบาภาระของคนรุ่นใหม่ ที่มีความกังวลว่า คุณพ่อ คุณแม่ หรือผู้สูงอายุในครอบครัวนั้น ใครจะเป็นผู้ดูแล และถ้าหากว่าจะต้องเลือกระหว่างการมีบุตรและการดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในครอบครัว คนรุ่นใหม่ในวันนี้เลือกที่จะดูแลผู้สูงอายุก่อน โครงการบริหารและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุในชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม สนับสนุน การบริหารและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ และพัฒนาศักยภาพผู้บริหารคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุในชุมชน พร้อมสร้างกลไกการดูแลผู้สูงอายุให้ครอบคลุมในทุกมิติ 5 มิติ (มิติสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีและนวัตกรรม) ในระดับพื้นที่ โดยมุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน และลดภาระค่าใช้จ่ายการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาวของประเทศ มุ่งเป้าเพื่อแบ่งเบาภาระและสร้างความมั่นใจให้กับคนรุ่นใหม่ในการที่จะมีครอบครัว และมีบุตรต่อไปในอนาคต และเป็นการแก้ไขปัญหาโครงสร้างประชากรที่ประเทศไทยกำลังจะเผชิญอยู่ในปัจจุบัน

กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้สร้างระบบ กลไก และโครงสร้างพื้นฐานในการดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุในชุมชนท้องถิ่น โดยเป้าหมายสำคัญมุ่งหวังให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขที่บ้านของตนเอง (Ageing in Place) ซึ่งครอบครัวเป็นกลไกสำคัญในการดูแลผู้สูงอายุ รวมถึงชุมชนท้องถิ่น อาทิ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครชมรมผู้สูงอายุ เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนและการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ผ่านกระบวนการปฏิบัติงานของผู้บริหารคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุในการทำหน้าที่ช่วยเหลือ ดูแล คุ้มครองพิทักษ์สิทธิ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุครอบคลุมในทุกมิติที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

ในปี พ.ศ. 2567 กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินการโครงการ บริบาลและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุในชุมชน โดยมีเป้าหมายการดำเนินงาน จำนวน 19 พื้นที่ 12 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ พิษณุโลก สุพรรณบุรี พระนครศรีอยุธยา นครปฐม ลพบุรี สิงห์บุรี สกลนคร อุบลราชธานี สงขลา และปัตตานี มีผู้บริบาลคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ จำนวน 35 คน ขณะนี้อยู่ระหว่างฝึกอบรม หลักสูตรผู้บริบาลคุ้มครองสิทธิ จำนวน 240 ชั่วโมง โดยมุ่งหวังให้ผู้บริบาลคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุกลุ่มนี้ จะเป็น กลไกสำคัญในการปกป้องคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนท้องถิ่นของตนเอง จำนวนทั้งสิ้น 73,642 คน ซึ่งเป็นผู้สูงอายุทั้งหมดในพื้นที่นาร่อง และในปี พ.ศ. 2568 ได้มีแผนขยายผลโครงการฯ จำนวน 3,886 พื้นที่ ใน 76 จังหวัดทั่วประเทศ และจะมีการสร้างผู้บริบาลคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ จำนวน 7,772 คน ซึ่งจะมีผู้สูงอายุในพื้นที่ได้รับการดูแลและคุ้มครองทางสังคมจำนวนทั้งสิ้น 6,174,854 คน โดยระยะยาว 4 ปี ตั้งเป้าผลักดันให้เกิดระบบการคุ้มครองผู้สูงอายุด้วยผู้บริบาลคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุครอบคลุมให้ทั่วทุกพื้นที่ จำนวน 75,032 พื้นที่ 76 จังหวัดทั่วประเทศ โดยมีผู้บริบาลคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ จำนวน 150,064 คน ซึ่งจะมีผู้สูงอายุในพื้นที่ได้รับการดูแลและคุ้มครอง จำนวนทั้งสิ้น 15,900,000 คน สำหรับประชาชนที่สนใจเข้ามา เป็นเครือข่ายนักบริบาลผู้สูงอายุ สามารถติดต่อได้ที่กรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) โดยมีค่าตอบแทนอยู่ที่ 10,000 บาทต่อเดือน การดูแลผู้สูงอายุนั้นสามารถทำเป็นอาชีพเลี้ยงดูครอบครัวได้ แต่จำเป็นต้องผ่านการฝึกอบรม 240 ชั่วโมง จากหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยไม่มีค่าใช้จ่าย จะมีการสอนทั้ง 5 มิติ โดยมีการฝึกอบรมทั้ง ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติก่อนลงมือปฏิบัติงานจริง

ดังนั้น การดูแลให้ผู้สูงอายุให้มีสุขภาพทั้งกายและใจที่สมบูรณ์และแข็งแรง เป็นการแบ่งเบา ภาระทางด้านงบประมาณ ด้านสาธารณสุข และบุคลากรทางสาธารณสุข และในขณะเดียวกันนั้นก็ยังสามารถ เพิ่มผลผลิต สร้างศักยภาพให้ผู้สูงอายุนั้นเป็นกลไกสำคัญในการที่จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจระดับรากหญ้าขึ้นมา อีกทางหนึ่งด้วย

บรรณานุกรม

- เนฐิตา พันธุ์ชูเพชร. (2567). วรารุช ชวนคนไทยร่วมเป็นเครือข่ายนักบริบาลผู้สูงอายุ สร้างอาชีพสร้าง รายได้-แก้ปัญหาโครงสร้างประชากร. สืบค้น 10 มิถุนายน 2567 จาก https://www.m-society.go.th/ewtadmin/ewt/MSO_WEB_NEW/news_view.php?nid=38630
- สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์. (2566). **กรม.อนุมัติงบประมาณ 300 กว่าล้าน ดำเนินโครงการภิบาล และคุ้มครอง สิทธิผู้สูงอายุภาคอีสาน.** สืบค้น 10 มิถุนายน 2567 จาก <https://nbt2hd.prd.go.th/th/content/category/detail/id/2153/iid/238379>

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2567). **กรม. อนุมัติการขอรับการสนับสนุนงบประมาณ โครงการบริหารและ
คุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุในชุมชน (ภาคใต้) จำนวน 163.231 ล้านบาท. สืบค้น 10 มิถุนายน 2567 จาก**
<https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/80218>